

τῇ Ἀττικῇ καλλιεργοῦνται 111 διαφοραὶ σταφυλῶν καὶ ἐν ὅλῃ τῇ Ἑλλάδι ὑπὲρ τὰς 480.

Περαίνων ἐνταῦθα τὴν σύντομον ταύτην σκιαγραφίαν τοῦ Ὁρφανίδου ὡς βοτανικοῦ ἐπιτραπήτω μοι νὰ προσθέσω τὴν εὐχὴν, ὅπως τὸ χειρόγραφον τῆς ἑλληνικῆς Ἀμπελογραφίας τὸ σχεδὸν ἑτοιμον πρὸς τύπωσιν μὴ ἀπολεισθῇ διὰ τὴν ἐπιστήμην καὶ διὰ τὸν τόπον, ἀλλ' ὅπως ἡ οἰκογένεια τοῦ μακαρίτου εὖρῃ τὴν ἀπαιτουμένην τῶν ἀρμοδίων ἀρωγὴν πρὸς ταχεῖαν δημοσίευσιν αὐτοῦ.

ΝΑΣΤΟΥΛΗΣ ΔΑΓΚΛΗΣ

Ἐν πρὸς ἐν ἀντιπαρῆλθον ἀπὸ τοῦ μέσου ἡμῶν τὰ σεβάσματα λείψανα τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος. Ἡ ἐπιλεκτος φάλαγξ τῶν δεισωθέντων ἀγωνιστῶν, οἵτινες μέχρις ἐσχάτων ἐξεπροσώπουσαν τὴν ζῶσαν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, συνέχοντες ὡς εἶπεῖν τὴν ἐνδοξὸν ἐκείνην ἐποχὴν πρὸς τὴν σύγχρονον ἀδρανῆ καὶ ῥέθυμον, σχεδὸν ἡρημώθη καὶ ἐξέλιπεν. Ὁ δὲ θάνατος αὐτῶν ἀνοίγει μέγα κενὸν μεταξὺ ἡμῶν καὶ ἐκείνων, διότι τὴν χρονικὴν ἀπόστασιν μεγεθύνει καὶ καθιστῇσι μᾶλλον ἐπαισθητὴν τοῦτο, ὅτι μετὰ τῶν προσώπων συνεκλείπουσι βαθμηδὸν καὶ αἱ ἐνδοξοὶ πράξεις, ὁ πρὸς ἐθνικὰ μεγαλουργήματα οἰστρήλατος ἐνθουσιασμός, ἡ ὑπὲρ πατρίδος αὐτοθυσία καὶ ἡ πρὸς τὸ ἐθνικὸν ἰδανικὸν ἀδιάσειστος πίστις τῆς ἐξόχου ἐκείνης γενεᾶς.

Ἀνδρεῖον καὶ εὐκλεῆς τέκνον τῆς ἐνδόξου ἐκείνης ἐποχῆς, γαλουχηθέν

ὑπὸ τὰ ἄσμεκτα τῆς ἀρματωλικῆς ἐποποιΐας καὶ αἰσθανθὲν τὴν ζωὴν ἐν μέσῳ τῶν φλογῶν καὶ τῶν παιάνων τοῦ πολέμου, ὑπῆρξε καὶ ὁ ἄρτι μεταστὰς Ναστούλης Δαγκλῆς, ἐκ τοῦ ἡρωικοῦ καὶ ἐθνομάρτυρος Σουλίου, γεννηθεὶς τῷ 1800. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Γκόγκας Δαγκλῆς, ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρώτων ὀπλαρχηγῶν τοῦ Σουλίου, μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ ὁποίου τῷ 1803 περιεσώθη καταφυγὼν ἐν ἀρχῇ εἰς τὴν Ἐπτάνησον πανοικεῖ, καταταχθεὶς δ' εἶτα εἰς τὰς τάξεις τοῦ ῥωσικοῦ στρατοῦ ὡς ἐκατόνταρχος ἔπese μαχόμενος ἐν Τενέδῳ τῷ 1808.

Εἰκοσάετης ἦν ὁ Ναστούλης Δαγκλῆς ὅτε ὁ Σουλτάνος εἶχε κηρύξει ἀντάρτην τὸν περιώνυμον Ἀλῆ-Πασᾶν τῶν Ἰωαννίνων, ἀποστείλας κατ' αὐτοῦ, κλεισθέντος ἐντὸς τοῦ φρουρίου, πολυάριθμον τακτικὸν στρατόν. Οἱ ἐν Κέρκυρᾳ τότε ἐφησυχάζοντες Σουλιῶται ἔσπευσαν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἀκράτητοι εἰς τὰς πεδιάδας τῶν Ἰωαννίνων διψῶντες ἐκδίχῃσιν κατὰ τοῦ αἰμοχαροῦς καὶ ἀδιאלλάκτου ἐχθροῦ τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος, καὶ ἐπολόρησαν στενωὺς τὸν Ἀλῆν. Ἀλλὰ συγχρόνως ἀφίκετο ἡ μυστικὴ εἰδοῖσις εἰς τοὺς πολιορκητὰς ὅτι ἡ ἀνταρσία τοῦ τυράννου, παρσκευασθεῖσα ὑπὸ τῶν μεμνημένων τὰ τῆς ἐπαναστάσεως, ἀπέβλεπεν εἰς τὴν λίαν προσεχῇ ἔναρξιν αὐτῆς πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ. Οἱ Σουλιῶται πολιορκηταί, ὅπως μὴ ματαιωθῇ τὸ μέγα σχέδιον τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἠναγκάσθησαν νὰ συμπράξωσι μετὰ τοῦ πολιορκουμένου Ἀλῆ, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν τὸν Μάρκο Μπότσαρην, ἵνα διαπραγματευθῇ τοὺς ὅρους τῆς προτεινομένης συμμαχίας. Ὁ Ἀλῆς ἀποδεξάμενος τὴν πρότασιν ἐζήτησε πέντε ὁμήρους ἐκ τῶν διασημοτέρων τοῦ Σουλίου εἰκῶν ἐπ' ἀνταλλαγῇ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἐγγόνου Χουσέν-Πασᾶ, οἵτινες καὶ ἐδόθησαν αὐτῷ. Οἱ ὁμηροὶ ἦσαν οἱ Κώστας Τσαβέλλας, Κίτσος Δράκος, Γεώρ. Ζέρβας, Κώστας Μπότσαρης καὶ ὁ Ναστούλης Δαγκλῆς, ποραμείναντες ἐντὸς τοῦ φρουρίου μέχρι τῆς πτώσεως αὐτοῦ, καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλῆ, ὁπότε νικητὴς ὁ Χουρσήτ-Πασᾶς, συλλαβὼν τοὺς πέντε αἰχμαλώτους, πρότεινεν αὐτοῖς ὅπως γράψωσι τοῖς Σουλιώταις καὶ παροτρύνωσιν αὐτοὺς νὰ παραδοθῶσι καὶ προσκυνήσωσιν ὑποσχόμενος ἀμοιβὰς καὶ προνόμια καὶ γαιῶν πραραχώρησιν. Ἀπορριφθείας ὁμως, ὡς εἶκος, τῆς προτάσεως ὑπὸ τῶν ὑπερφάνων Σουλιωτῶν, ὁ Χουρσήτ-Πασᾶς, κλείσας τὸν Ναστούλην μετὰ τῶν λοιπῶν ἀλυσισιδέτους εἰς τὰς φυλακὰς τῶν Ἰωαννίνων, ἐκίνησε μεθ' ὅλου τοῦ στρατοῦ κατ' αὐτῶν. Πεσόντος δὲ τοῦ Μεσολογγίου ἡλευθερώθησαν οἱ πέντε δέσμοι δι' ἀνταλλαγῆς ἐπισήμων ὀθωμανῶν μπέδων, καὶ καταλιπόντες τὰς οἰογενείας αὐτῶν εἰς τὴν Ἐπτάνησον ἔσπευσαν εἰς τὸ ἡρωικὸν Μεσολόγγιον, ἐν οἷς καὶ ὁ Ναστούλης, διατελέσας ὡς ὀπλαρχηγὸς ὑπὸ τὸν λόρδον Βύρωνα. Ἐκτοτε ὁ Δαγκλῆς καθ' ὅλον τὸν ἱερὸν ἀγῶνα παρευρέθη καὶ διε-

κρίθη ἐπὶ ἀνδρεία καὶ συνέσει εἰς τὰς μάχας τῆς Ἀμπλιανης, τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ εἰς τὰ Σάλωνα, τῆς Ντομπράνης ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην, τοῦ Διστόμου, εἰς Δραγαμέτσο ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Τζούρτζ, τῆς Ραχώθης, τοῦ Καρπενησίου, εἰς τὰς μάχας καὶ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἀνατολικοῦ, εἰς τὴν μάχην καὶ κυρίευσιν τῆς Βονίτσας, καὶ εἰς τὴν ἄλωσιν τοῦ Μακρυνόρους καὶ Κραθασαρά. Ἐπὶ τούτοις ἔσχε παρὰ τοῦ διοικητοῦ Τρ. πόλεως Πετρόμπεη τὸ στέμμα τοῦ ὑποχιλιάρχου τῷ 1833 καὶ τὸ τοῦ χιλιάρχου τῷ 1824, καὶ ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις τοῦ 1825 προήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ ἀξίωμα ἀντιστρατήγου. Τῷ δὲ 1826 ἐστάλη ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ πληρεξούσιος εἰς τὴν ἐν Τροιζίνι συνέλευσιν. Ἐπὶ Ὄθωνος ἔλαθε μετὰ τοῦ ἀριστείου τοῦ ἀγῶνος καὶ τὸν βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου τῆς ἐνεργοῦ φάλαγγος διορισθεὶς τῷ 1858 καὶ νομοεπιθεωρητής, προαχθεὶς εἰτα εἰς ὑποστράτηγον καὶ τιμηθεὶς διὰ τοῦ παραστήμου τῶν ἀνωτέρων Ταξιαρχῶν.

Ἡ ἀπλῆ μόνον ἀναγραφὴ τῶν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους θυσιῶν τοῦ ἀειμνήστου Ναστούλη Δαγκλῆ ἀρκεῖ ὥπως ἀπαθανάτισῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλάδος.

ΠΑΙΑΣ ΚΕΧΑΓΙΑΣ

Εὐγνώμων ἡ ἱστορία θέλει ποτὲ ἀναγράψει ἐν τῇ ἐπιτίμῳ αὐτῆς πινακοθήκῃ τὸ ὄνομα τοῦ Ἡλία Κεχαγιά. Ἄν ἰδιαίτερα ἀφιερώθησάν σελίδες διὰ τοὺς προμάχους τῆς ἐλληνικῆς ἀνεξαρτησίας, τοὺς ἀντὶ τοῦ ἰδίου αἵματος ἐξαγοράσαντας καὶ κληροδοτήσαντας ἡμῖν πατρίδα ἐλευθεράν, ὅσος ὀφείλεται σεβασμὸς καὶ ἐθνικὴ εὐγνωμοσύνη καὶ πρὸς ὅσους, παραλαβόντες αἰμόβερεκτον ἔτι καὶ πυρίκαυστον τὴν μικρὰν ταύτην γωνίαν τῆς ἐλληνικῆς γῆς, ἐμόχθησαν δι' ὅλου αὐτῶν τοῦ βίου ὅπως περισυναγάωσι τὰ ἄμορφα συντρίμματα τῆς καταστροφῆς, ἀναπλάττοντες καὶ ὀργανίζοντες αὐτὰ εἰς πολιτικὸν καὶ κοινωνικὸν σύνολον, ἄξιον τῆς προσοχῆς καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς συγχρόνου πεπολιτισμένης Εὐρώπης. Ἄν δὲ ἡ συγκοινωνία ᾗνε τὸ πρῶτιστον ὄργανον τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν ἀναμορφώσεων, ἃς κατεργάζεται τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ βιομηχανικὸν πνεῦμα τοῦ αἰῶνος ἐπὶ τε τοῦ φυσικοῦ καὶ ἠθικοῦ κόσμου, τότε ἀναντιρρήτως ὁ Ἡλίας Κεχαγιάς, ὁ ἐκπροσωπῆσας ἀπ' ἀρχῆς μέχρις ἐσχάτων τὴν πρῶτην ἐν Ἑλλάδι ἀτμοπλοικὴν ἐπιχείρησιν καὶ ἀναπτύξας τὴν κατὰ θάλασσαν συγκοινωνίαν ἐπὶ τρια-

κονταετιάν ὅλην, προσήνεγκε τὴν πολυτιμωτέραν ὄντως ὑπηρεσίαν εἰς τὸ ἡμέτερον ἔθνος, ἀξίαν τῆς εὐγνώμονος μνήμης τῶν ἐφεξῆς γενεῶν.

Ὁ Ἡλίας Κεχαγιᾶς ἀνήκει εἰς ἔγκριτον ἐξ Ἀμφίσσης οἴκον. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Εὐστάθιος μετέσχε τοῦ ἀγῶνος, εἰς πολλὰς μάχας παρευρεθείς καὶ μετὰ παραδειγματικῆς ἀνδρείας προκινδυνεύσας. Ὅταν ἡ ὑπὸ τὸν Ὀδυσσεῖαν Ἀνδροῦτσον εὐάριθμος δρᾷξ τῶν ἡρώων τῆς Γραβιάς ἡμύνετο ἀπὸ τοῦ πλινθοκτίστου ἐκείνου προπυργίου κατὰ τῶν ἐπανειλημμένων καὶ λυσσῶδων ἐπιθέσεων τῶν Μεχμέτ καὶ Βρυώνη, ἀγόντων περὶ τοὺς ὀκτακισχιλίους, ὁ Εὐστάθιος Κεχαγιᾶς ὢν τότε ὑπὸ τὸν Πανουργιᾶν, πειρώμενον μετὰ τοῦ Δουσοβυνιώτου τὴν ἐνίσχυσιν τῶν πολιορκουμένων, ῥιφθείς ἐν μέσῳ πυκνοῦ ἔχθρικοῦ πυρὸς ἐτόλμησε νὰ προσεγγίσῃ τὸν ἐξωτερικὸν τοῖχον τοῦ χανίου καὶ νὰ ῥίψῃ ἐντὸς τοῦ περιθόλου τροφὰς καὶ ἐφόδια, δι' ὧν οἱ ἀπαράμιλλοι ἐκεῖνοι μαχηταὶ ἡδυνήθησαν νὰ παρατείνωσι μέχρι βαθείας νυκτὸς τὴν ἄμυναν καὶ ν' ἀγάγῃσι περιφανῇ νίκην, δοξάσασαν τὸ πρῶτον τὰ ἑλληνικὰ ὄπλα καὶ ἀναπτέρωσασαν τὸ ἐπαναστατικὸν φρόνημα τοῦ ἔθνους.

Κατὰ τὴν ἀξιοσημείωτον μάχην τῆς Γραβιάς ὁ Ἡλίας Κεχαγιᾶς εἶχεν ἀκολουθήσει τὸν πατέρα αὐτοῦ, μεῖραξ τότε ἐκκαίδεκαέτης περίπου, διά-
πυρος ἐκ τοῦ ἁγίου ὑπὲρ πατρίδος ἐνθουσιασμοῦ, ὅστις εἶχεν ἡλεκτρίσει πᾶσαν πανταχοῦ γῆς ἑλληνικὴν καρδίαν. Ἀλλ' αἱ ταλαιπωρίαι, αἱ κακοπάθειαι καὶ παντοῖαι στερήσεις, ἃς ὑφίσταντο οἱ Ἕλληνες μαχηταί, ἀπέθαινον δυσανάλογοι πρὸς τὴν εὐπαθεῖ καὶ τρυφερὰν ἡλικίαν τοῦ νεανίου. Διὶ ὁ πατὴρ, παροτρυνόμενος καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ὀδυσσεῖως, ἔγνω νὰ ἀποστείλῃ τὸν Ἡλίαν πρὸς ἐκπαίδευσιν εἰς Τεργέστην, καὶ περ ἀρνούμενον νὰ καταλίπῃ τὸ πάτριον ἔδαφος καὶ τὰς ἀπὸ τῶν πολέμων δάφνας, ἃς ὠνειροπόλοι ὁ μικρὸς φιλόδοξος.

Μετὰ δεκαετῇ περίπου διατριβὴν ἐν Τεργέστῃ, καθ' ἣν διαμορφωθείς τῇ πρώτῃ ἐγκυκλίῳ παιδεύσει καὶ ἐγκρατὲς ξένων γλώσσῶν γενόμενος ἤσκησεν ἐν τῇ ἐμπορίᾳ τὸ παρατηρητικὸν αὐτοῦ πνεῦμα καὶ τὴν ἀκατάβλητον ἐνεργητικότητά τοῦ χαρακτῆρος, ἐπεδήμησεν ἅμα τῷ πέρατι τοῦ ἀγῶνος εἰς Ἑλλάδα, ἀποκομίζων ἱκανὰ ὕλικά καὶ ἡθικά ἐφόδια, ἅπερ ἔμελλε πολυπλασιασίων βαθμυρδὸν δι' ἀδιαλείπτου ἐργασίας, νὰ χρησιμοποιήσῃ βραδύτερον ἐπ' ἀγαθῷ τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ἔθνους. Κέντρον τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ καὶ τόπον ἐγκαταστάσεως προείλετο τὴν Σῦρον, ἥτις ἐνεκεν τῆς γεωγραφικῆς θέσεως καὶ τῶν ἐν αὐτῇ συρρέοντων παραγωγικῶν στοιχείων, ἤρξατο ἀποθαίνουσα ἐστία ἐμπορικῆς καὶ ναυτικῆς κινήσεως. Εὐθύς ἐν ἀρχῇ τοῦ σταδίου αὐτοῦ ὁ Ἡλίας Κεχαγιᾶς κατέκτησε θέσιν ἀδιαφιλονέικητον ἐν τῇ συνειδήσει τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ. Ἡ εὐθύτης περὶ τὰς συν-
αλλαγὰς, ἡ προσήνεκα τοῦ ἔθνους, ἡ ἐξαίρετος κοινωνικὴ μὀρφωσις καὶ ἡ

χαρακτηρίζουσα πᾶσαν αὐτοῦ ἀπόφασιν καὶ πράξιν βαθεῖα κρίσις, ἐφείλκυσαν τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν ἀγάπην τῆς κοινωνίας Σύρου, ἣτις ἐν τῷ προσώπῳ ἕκτοτε τοῦ Ἡλίας Κεχαγιᾶ ἀνέυρισκε πολύτιμον ἅμα σύμβουλον καὶ προστάτην. Ὁ Ἡλίας Κεχαγιᾶς συγκατελέγετο εἰς τὴν εὐάριθμον ἀτυχῶς τότε πεφωτισμένην τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας μερίδα, ἣτις ἤξiou ὅτι πρὸς παγίωσιν τῆς κτηθείσης ἐλευθερίας καὶ πραγματικῇ ἀναθίωσιν τοῦ ἔθνους, ἡθικὴν τε καὶ πνευματικὴν, ἀπητεῖτο ταχίστη καὶ ἔντονος καλλιέργεια τῶν πλουτολογικῶν πόρων τῆς χώρας. Καὶ ἐθεώρει μὲν ὡς ἡμιτελὲς τὸ ἔργον τῆς διακοπείσης ἐπαναστάσεως, ἀφ' ἧς ἤρχετο πρὸς καιρὸς ἀνακωχή, καθ' ἣν ἡ Ἑλλὰς ὤφειλε ν' ἀνακτήσῃ τὰς ἐξαντληθείσας δυνάμεις, πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ μεγάλου αὐτῆς ἔθνικοῦ ἔργου ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἐφρόνει ὅτι ὁ λαὸς ὤφειλε νὰ λάβῃ ἀνὰ χεῖρας τὴν ἀξίνην καὶ τὸ ἄροτρον, καλλιεργῶν τὸν γεωλογικὸν πλοῦτον τοῦ ἐδάφους καὶ εἰς παραγωγικὰ ἐπιδιδόμενος ἔργα. Ἐκ τοιούτων εὐρυτέρων βλέψεων ὁρμώμενος ὁ Ἡλίας Κεχαγιᾶς, ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν ἔνθερμος προστάτης τῆς ναυτιλίας, ἧς τὴν ἐν τῇ Μεσογείῳ ἐπικράτησιν ἐθεώρει συνδεδεμένην ἀναποσπάσας πρὸς τε τὰ ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα. Τὸ ὀξυδερκὲς αὐτοῦ πνεῦμα κατενόει ὅτι ἂν τὸ ἐλληνικὸν ναυτικὸν ἐξησφάλισε τὰς δάφνας καὶ τὴν αἰσίαν ἔκχασιν τοῦ πολέμου, ἡ δύνατο ἐπίσης νὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης, ὧν πρὸ παντὸς δεόνται οἱ εἰς μακροχρονίους καὶ καταστρεπτικούς ἀγῶνας ἐξαντλούμενοι λαοί. Διὰ τῆς ἐνισχύσεως δὲ τοῦ ἐλληνικοῦ ναυτικοῦ προσεδόκα τὴν ἔξωθεν εἰσροὴν καὶ χρήματος καὶ στοιχείων ἐκπολιτιστικῶν εἰς τὴν χώραν. Διὰ τοῦτο ὁ Ἡλίας Κεχαγιᾶς, καὶ περ δυνάμενος καὶ παροτρυνόμενος νὰ ἀναμιχθῇ εὐρύτερον εἰς τὰ πράγματα τῆς πολιτείας, ἀπεποιήθη ἐν τούτοις πᾶν δημόσιον ἀξίωμα, φιλοδοξῶν νὰ παράσχῃ πρακτικωτέρας καὶ ὑλικωτέρας ὑπηρεσίας εἰς τὴν χώραν.

Τὴν ἀνάγκην τῆς διὰ τοῦ ἀτμοῦ προικοδοτήσεως τῆς ἐλληνικῆς ναυτιλίας, ὑψίστης ὑπερπᾶσαν ἔποψιν ὠφελείας, κατενόει καὶ ὁ περιθλῆπτος πολιτικὸς ἀνὴρ Α. Μαυροκορδάτος, συνεχῶς παροτρύνων τὸν ἀείμνηστον ἰδρυτὴν τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς Γεώργιον Σταύρου, ἄνδρα ρέκτην καὶ πολυμήχανον, πρὸς ἀπόπειραν τοιαύτης τινὸς ἐπιχειρήσεως. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ἐταιρικὰ κεφάλαια καὶ σπάνια καὶ δύσπιστα ἦσαν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ὁ Μαυροκορδάτος ὡς πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως προέβη εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν πρώτων ἀτμοπλοίων *Ἰδρας, Παρελληνίου καὶ Βασιλίσσης* τῆς *Ἑλλάδος*, ἅπερ ἐχρησίμευσαν ὁ πυρὴν τῆς μετέπειτα δημιουργηθείσης καὶ προαχθείσης ἀτμοπλοίας. Ἐν τούτοις ἡ Κυβέρνησις, παραδοῦσα εἰς κοινὴν χρῆσιν τὰ τρία ἀτμήλατα σκάφη, ὑπέστη, ὡς εἰκόσ, ἱκανὴν ζημίαν,

διότι τοιαῦται ἐπιχειρήσεις ἐδέοντο ἐλευθέρας ἰδιωτικῆς ἐνεργείας. Διὸ ὁ Μαυροκορδάτος ἀπατάθη ἐκ νέου εἰς τὸν Γ. Σταύρου ὅπως προβῇ εἰς σύστασιν τῆς ἀτμοπλοικῆς ἐταιρίας. Οὗτος δὲ δι' ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ βαθυπλοῦτους "Ελληνας, παρ' ὧν ἀπῆλθε μεγίστης ὑπολήψεως, ἡδυνήθη νὰ συγκεντρώσῃ τὰ πρῶτα μετοχικὰ κεφάλαια καὶ συνέταξε τὸ καταστατικὸν τῆς ἰδρυθείσης ἐταιρίας, ἧς τὴν διεύθυνσιν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἔσπευσε νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς μόνον τὸν Ἡλία Κεχαγιᾶν, διαγιγνώσκων τὴν σπανίαν αὐτοῦ διαχειριστικὴν καὶ διοικητικὴν ἱκανότητα, ἀναγνωρίζων δὲ καὶ τὰς ὑπὲρ τῆς ναυτιλίας ἐπιμόνους προσπάθειάς τοῦ ἀνδρός.

Ἀληθῶς δὲ ἡ ὀξυδέρκεια τοῦ Γ. Σταύρου δὲν ἐψεύσθη περὶ τὴν διάγνωσιν καὶ ἐκτίμησιν τοῦ Ἡλία Κεχαγιᾶ, ὅστις κοινῇ ὁμολογία ὑπῆρξεν ὁ πραγματικὸς θεμελιωτής, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ σωτὴρ τῆς ἀτμοπλοικῆς ἐταιρίας, ἣν καὶ διωργάνωσε θυμασίως, ἀποσοθήσας πλείστας ἀντιδράσεις καὶ δυσπέρβλητα κωλύματα, περιφρουρήσας δ' αὐτὴν διὰ συνετῶν διοικητικῶν μέτρων καὶ ἀσφαλῶν συμβάσεων καὶ δυνηθεὶς νὰ παγιώσῃ ἀπαρασάλευτον τὴν ἑδραν αὐτῆς ἐν Σύρῳ, ἥτις ἔκτοτε ὀφείλει εἰς τοῦτο τὴν ἐμπορικὴν καὶ ναυτικὴν αὐτῆς ὑπαρξιν, γενομένη ἡ ἐπίζηλος τῶν Κυκλάδων μητρόπολις. Ἀρκεῖ νὰ ἀναλογισθῇ τις ὅτι ὁ Ἡλίας Κεχαγιᾶς παρέλαθε κατ' ἀρχὰς ἔργον ἀδέβαιον καὶ ἀνυπολογίστως δυσχερές, ἔτοιμον νὰ ναυαγήσῃ πρὸ τῶσων ἀναποφύκτων ἐναντιώσεων, κατάρθωσε δὲ νὰ κραταιώσῃ καὶ πλουτίσῃ αὐτὸ διὰ δεκαεὲς μεγάλων ἀτμοπλοίων, ἀντιπροσωπευόντων σήμερον περὶ τὰ 13,000,000 δρ. Ἀλλὰ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ θαύματος τούτου ἀπητηῖτο ἡ σπανία νοημοσύνη, ἡ ἀναλυτικὴ παρατηρητικότης καὶ ἡ ἀδιαμφισβήτητος ἀκεραιότης τοῦ Ἡλία Κεχαγιᾶ, ὅστις ἐπὶ τοσοῦτον συνεχῶς συνετὸν προσωπικότητα καὶ τὸ ὄνομα πρὸς τὴν ἐταιρίαν, ὥστε ἦν αὐτόχρημα ὁ νοὺς καὶ ἡ ψυχὴ αὐτῆς ἐπὶ τριακονταετίαν ὅλην. Ἐμπεφορημένος δὲ ἀγνοῦ πατριωτικοῦ αἰσθήματος ὁ Κεχαγιᾶς καὶ ἐκ γενικωτέρων ἰδεῶν ἀναχωρῶν δὲν ὑπελάμβανεν ὡς σκοπὸν τῆς ἐταιρίας τὴν ἀπλὴν κερδοσκοπίαν μόνον, ἀλλὰ συνεταύτιζε τὴν τύχην καὶ τὴν πρόοδον αὐτῆς πρὸς τὴν πρόοδον τοῦ ἔθνους. Οὕτως εἰσὶ γνωσταὶ αἱ πολῦτιμοι ὑπηρεσίαι, ἃς πολλάκις προσήνεγκεν εἰς τὸ δημόσιον ὁ ἀείμνηστος Κεχαγιᾶς, ἰδίως δὲ κατὰ τὴν χρητικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1866, καθ' ἣν ἔσχε τὴν παράτολμον πρωτοβουλίαν νὰ ἐνισχύσῃ αὐτὴν διὰ τῶν ἀτμοπλοίων τῆς ἐταιρίας τόσῳ ἀποτελεσματικῶς.

Ἄλλ' ἂν ὁ δημόσιος βίος τοῦ Ἡλία Κεχαγιᾶ τοσοῦτον ἐπιφθόνους ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ σελίδας, οὐχ ἥτιον καὶ ὁ ἰδιωτικὸς δύναται νὰ τεθῇ ὑπόδειγμα ἀρίστου οἰκογενειάρχου καὶ ἐξαιρέτου κοινωνικοῦ ἀνθρώπου. Ἡ κοινωνία Σύρου, παρ' ἣ ἔβίωσε μετὰ πατριαρχικῆς ἐπιβλητικότητος, ἡγάπα καὶ ἐσέβετο ἀπεριόριστως τὸν ἄνδρα, ἔκλαυσε δὲ καὶ ἐπένθησεν

εἰλικρινῶς τὸν θάνατον αὐτοῦ. Τοιοῦτο δὲ κύρος ἐπεῖχεν ἐν τῇ συνειδήσει τῶν συμπολιτῶν, ὥστε ἡ γνώμη αὐτοῦ ἦν λόγῳ ὁσάκις ἀνεφύοντο ἐσωτερικαί ἐν τῇ πόλει ἀνωμαλίας. Ἡ παρουσία τοῦ ἀνδρὸς ἤρκει νὰ συγκρατῇ τὴν ἀπειλουμένην ἔστιν ὅτε δημοσίαν τάξιν. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν γνωστῶν Παρκερικῶν, καθ' ἣν ἕνεκα τῶν ἐν τῷ λιμένι Σύρου προσωρμισμένων ξένων πλοίων τὰ πνεύματα ἐκατέρωθεν ἦσαν ἐξημμένα, ἡδυνήθη νὰ ἀποσοθήσῃ ἐπικειμένως ῥήξεις καὶ συμφοράς, διευκολύνας οὕτω τὴν δυσχερῆ θέσιν τῆς Κυβερνήσεως, ἐφ' ᾧ καὶ ἐτιμήθη διὰ τοῦ παρασήμου τοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος, ὃν ἰδίᾳ χειρὶ προσήνεγκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς Ὁθων κατὰ τὴν ἐν Σύρῳ μετάθασίν του. Ὁ βίος τοῦ Ἡλία Κεχαγιᾶ συνοψίζεται εἰς τοὺς τρεῖς τούτους ὅρους: ἐργασία, καθήκον, ἀγάπη: ἀγάπη πρὸς τὸν οἶκον, τοὺς συμπολίτας, τὸ ἔθνος. Ἐπὶ τοιούτων βάσεων ἱδρυσε τὴν γλυκυτέραν εὐδαιμονίαν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἣν συνεπλήρωσε διὰ τοῦ εὐτυχοῦς γάμου του μετὰ τῆς συζύγου του Ζαχαρῶς ἐκ τοῦ ἐν Τήνῳ εὐγενοῦς οἴκου τῶν Νάζων, πρὸς μητρὸς δὲ ἐκ τῆς περικλοῦς γενεᾶς τοῦ ἡγεμόνος τῆς Οὐγγρο-Βλαχίας Νικολάου Μαυρογένους, ἀμοτέρων πολλὰς θυσίας αἵματος καὶ χρήματος προκυνόντων ὑπὲρ τοῦ ἔθνους. Οὕτω δὲ βιώσας ἐν ἀδιαλείπτῳ ἀρετῇ καὶ ἐργασίᾳ ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1885, κληροδοτήσας τοῖς μὲν ἀπογόνους αὐτοῦ ὄνομα σεβαστόν, εἰς τὴν Ἀτμοπλοικὴν Ἑταιρίαν δεκαπλάσια τὰ κεφάλαια αὐτῆς, εἰς δὲ τὴν χώραν μίαν τῶν κοινωφελεστέρων ἐπιχειρήσεων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Ὅταν ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ἰστρου μέχρι τοῦ Ταινάρου ὑπὸ τοὺς ἐκραγόντας κεραυνοὺς τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἡ ἐλευθερία πυριφλεγῆς καὶ αἰμόφυρτος κρατοῦσα τὴν δάφνην τῆς δόξης καὶ τοῦ μαρτυρίου τὸν στέφανον, καὶ αἶρουσα ὑψηλὰ πρὸς τὸν οὐρανὸν τὸ θεῖον μέτωπον διήλανε τὰς ἐλληνικὰς χώρας, ὁ Γεώργιος Παράσχος, βρέφος ἔτι μόλις ἰδὼν τὸ φῶς τῆς ζωῆς, ἐλικνίζετο εἰς τὰ γόνατα πεφιλημένης μητρὸς καὶ ἔθαυκαλίζετο καὶ ἐγαλουχεῖτο ἐν Χίῳ ὑπὸ τὸν κρότον καὶ τοὺς παιᾶνας τοῦ πολέμου παρὰ τὰ ἄσματα τῆς ἀρματωλικῆς ποιήσεως καὶ τοὺς σπαρχτικoὺς στόνους τῶν πρὸ τοῦ βωμοῦ τῆς πατρίδος σφραγισμένων θυμάτων. Ἄλλ' ἐὰν δὲν ὑπῆρξεν ὁμήλικος καὶ συμπολεμιστὴς τοῦ Βότσαρη καὶ τοῦ Ὀδυσσεῶς Ἀνδρούτσου, ἐὰν δὲν ἡδυνήθη νὰ περικλείσῃ εἰς τὴν ἀθρᾶν τότε χεῖρα τὸ λάθαρρον τῆς

ἐθνεγερσίας, νὰ ριφθῇ ἐν μέσῳ τοῦ ἐχθρικοῦ πυρὸς καὶ ν' ἀναγράψῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ παρὰ τὰ εὐκλεᾶ ὀνόματα τῶν μεγάλων ἐθνικῶν μορτύρων, ἀνήκει οὐχ ἥττον εἰς τὴν ἀθάνατον γενεάν τοῦ 1821, ἧς ὑπὸ τὴν μεγαλοεργὸν ἐπίδρασιν ἡσθάνθη τὴν ζωὴν καὶ ἡνδρώθη καὶ ἡκράσθη τοὺς μεγάλους πόθους καὶ ἐξύμνησε τοὺς ἄθλους καὶ ἠνέφξε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν διάνοιαν εἰς τὰ μεγάλα ἐθνικὰ ἰδεώδη, τὰ ὅποια ἠλέκτριζον τὴν ἔνδοξον ἐκείνην γενεάν. Διότι ἐν τῇ εὐρείᾳ αὐτοῦ καρδίᾳ ὁ Γεώργιος Παράσχος περιέκλεισε ὅλην τὴν ἐποποιίαν τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος, ἐν ταῖς ἀναμνήσεσι τοῦ ὁποίου ἔζη. ἐνεπνέετο καὶ ἐμεγαλύνετο ἡ ποιητικὴ αὐτοῦ ψυχὴ.

Κατὰ τὴν μυριόνεκρον σφαγὴν τῆς Χίου, καθ' ἣν ἡ αἰμοχαρὴς τουρκικὴ μάχαιρα ἔσφαξεν ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῶν τῆς τλήμονος μητρὸς δύο αὐτῆς μικρὰ θυγάτρια, ὁ Γεώργιος, νήπιον τότε, μόλις ἐσώθη ὡς ἐκ θαύματος ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς γαλλικῆς σημαίας, δι' ἧς ἔσπευσεν ἐκ τοῦ ἀπέναντι κειμένου μεγάρου τοῦ νὰ περιβάλλῃ τὸ βρέφος μετὰ τῆς μητρὸς ὁ φιλέλλην πρόξενος τῆς Γαλλίας. Ὁ πατὴρ τοῦ Γεωργίου, ὅστις, κταφυγὼν εἰς τὰ ὄρη τῆς ἐρημωθείσης Νιόβης τῆς Μεσογαίου, ἐμάχετο ἐκδικούμενος τὸ αἷμα τῶν ἀθῶων σφαγίων, κατῆλθεν νύκτα τινὰ ὥς ἐξ ἐμπνεύσεως θείας καὶ παραλαβὼν τὴν μητέρα μετὰ τοῦ βρέφους ὠδήγησεν εἰς Ναύπλιον, ἔνθα καταλιπὼν τὴν προσφιλεῖ παρακαταθήκην ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἔδραμε καὶ πάλιν εἰς τὰς φλόγας τοῦ πολέμου ὑπὸ τῆς σημαίας τοῦ Κολοκοτρῶγος καὶ τοῦ Νικηταρᾶ μαχόμενος μέχρι πέρας τοῦ ἀγῶνος, ἐξ οὗ ἀπεκόμισε, γέρας ἐπὶζήλον καὶ τιμαλφές, ἐν παράσχημον καὶ πλεῖστας πληγὰς ἐπὶ τοῦ στήθους. Οὕτω, εἰ λοιπὸν οἱ ὀλοοιυμοὶ τῆς σφαζομένης Χίου ἐπληξάν τὸ οὖς τοῦ Γεωργίου, βρέφους, ἔτι ὄντος, ὅπερ μετὰ τοῦ μητρικοῦ γάλακτος ἐθήλασε τὸ κατὰ τῆς τυραννίας ἄσπονδος μίσος καὶ τὸν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔρωτα, οἱ πρῶτοι δὲ παλμοὶ οἱ δονήσαντες τὰ παιδικὰ του στήθη ἦσαν οἱ παλμοὶ τοῦ ἔθνους ὀλοκλήρου. Βραδύτερον ὑπὸ τοὺς ἀοιδίμους διδασκάλους τοῦ Γένους, τὸν Λεόντιον ἐν Ναυπλίῳ καὶ τὸν Γεννάδιον ἐν Ἀθήναις, ἐπιτίσθη τὰ πρῶτα νάματα ὑγιоῦς παιδείας, διευόρτωσε δὲ τὴν ὡραίαν αὐτοῦ ψυχὴν πρὸς τοὺς ἀναλλοιώτους νόμους τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ ὡραίου καὶ ἔλαθεν ἀνὰ χεῖρας τὴν λύραν οἰστρόλατος ὅπως ἐξυμνήσῃ τοὺς ἄθλους καὶ τὴν δόξαν τοῦ ἀγῶνος, ἧτις ἀείποτα ἐπλήρου ἐμπνεύσεως καὶ θάμβους τὴν εὐπετῇ φαντασίαν τοῦ Γεωργίου. Παρὰ τὰ ὑψηλὰ ὄθεν ἀναστήματα τῆς ἐνδόξου γενεᾶς τοῦ 1821, παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν ὑπερῆφάνων ἐκείων ἡρώων, οὗς ἐγγύτατα ἐγνώρισε καὶ ἠγάπησε καὶ ἐθαύμασεν, ἡυξήθη καὶ ἡνδρώθη ὁ Γεώργιος, ἔμπλεως ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀγάπης πρὸς τὰς μεγάλας ἰδέας καὶ τὰ μεγάλα ἔργα, ὧν ὑπῆρξεν ὁ μουσολήπιος Βόρδος

Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου ἔφηβος ἔτι ὁ Παράσχος εἶχε προτάξει εὐθαρσῶς τὰ στήθη κατὰ τῆς βχυαρικῆς δυναστείας, ἣν ἐθεώρει καὶ οὗτος ἀντίδρασιν κατὰ τῶν ὑψηλῶν ἐθνικῶν πόθων, πικρὰ βελὼν σατυρικὰ βέλη καὶ διὰ φλογερῶν πατριωτικῶν ἄρθρων ὑπεκκαίων τὸ ἐθνικὸν αἰσθημα κατὰ τοῦ ἀπολυτόφρονος συστήματος τῶν Βαυαρῶν, ἐνεργὸν λαβῶν μέρος κατὰ τὴν ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους ἔξωσιν αὐτῶν.

Τὰ μάλιστα ἐπέδρασε τῶν φρονημάτων τοῦ Παράσχου ἡ ἰδιαίτουσα ὑπόληξις καὶ ἐμπιστοσύνη, δι' ἧς περιέβαλλε τὸν νεαρὸν μουσολήπτον ὁ ἔξοχος πολιτικὸς ἀνὴρ Ἰωάν. Κωλέττης, ὁ συλλαβὼν καὶ πιστεύων εἰς τὴν ἰδέαν μιᾶς μεγάλης Ἑλλάδος πρὸς ἐκπολίτισιν τῶν παρὰ τὸν Αἶμον λαῶν, καὶ οὗ διετέλεσεν ἰδιαίτερος γραμματεὺς. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κωλέττου προσελήφθη ὡς συντάκτης τῶν πρακτικῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἑλληνικοῦ κοινοβουλίου, ἐξ ἧς μετὰ τεσσαρακονταετῇ συνεχῇ καὶ εὐδόκιμον ἐργασίαν ἀπέσπασεν αὐτὸν ἐσχάτως ἡ μικρολόγος καὶ μικρορραδιοῦργος πολιτικὴ τῆς ἡμέρας. Ἐνεργῶς μετέσχε τῆς ἐξώσεως τῆς βασιλείας τοῦ Ὁθωνος, ἐξ ἀκραφειῶς, εἰ μὴ λελογισμένου, ὁρμώμενος αἰσθήματος, δημοφιλεῖς δ' ἐγένοντο οἱ πικροὶ κατ' αὐτῆς στίχοι ἀνὰ τὰ στόματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, εἰ καὶ βραδύτερον ἔχυσε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀχιλλέως, ἀδελφοῦ τὴν ἔμπνευσιν καὶ τὰ αἰσθηματὰ, ἀποδόντος δικαιοσύνην εἰς τὸν σκληρῶς παραγνωρισθέντα μονάρχην, πικρὰ μεταμελείας δάκρυα. Περιπαθεῖς καὶ μελωδικούς τόνους ἀνέδωκεν ἡ λύρα τοῦ Γεωργίου κατὰ τὴν κρητικὴν ἐπανάστασιν, ἀλλὰ καὶ δὲν ὑπῆρξεν ἐθνικὴ συμφορὰ καὶ ἐθνικὴ περιπέτεια, ἥτις δὲ διῆλθε διὰ τῶν παλμῶν τοῦ στήθους του καὶ δὲν ἐδόνησε τὴν καρδίαν του ἅμα καὶ τὴν λύραν εἰς ἔκφρασιν χαρᾶς ἢ πατριωτικοῦ ἄλγους, διότι ὁ Παράσχος συνεπλήρου τὴν πλειάδα τῶν ἐθνικῶν αἰοδῶν μετὰ τῶν Σούτσων, τοῦ Σολωμοῦ, τοῦ Ραγκαβῆ, τοῦ Ζαλακώστα καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀχιλλέως.

Ἄλλ' ὅταν εἶδεν ἀντιπαρελθόντας τὸν ἓνα μετὰ τὸν ἄλλον τοὺς ἥρωας τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος καὶ ἐκ τῆς πολιτικῆς σκηρῆς τοὺς σιδηροῦς καὶ ὑπερηφάνους ἐκείνους χαρακτῆρας, ὧν τὸν θάνατον ἀλληλοδιαδόχως ἐθρήνησε μεθ' ὅσης περιπαθείας εἶχεν ἐξυμνήσει καὶ τὰ ἄλλα τῶν, ὅταν ἡσθάνθη ἀποπνιγομένην τὴν μεγάλην αὐτοῦ ψυχὴν ἐν τῇ ἀσφυκτικῇ αἰμοσφαίρᾳ τῆς νεωτέρας πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς, καὶ εἶδε τοὺς νεωτέρους πολιτικούς κωμωδοὺς παρωδοῦντας τὸ ἔνδοξον πρελθὸν τοῦ ἔθνους, ἀπεσύρθη τῆς περὶ αὐτὸν διεγειρομένης τύρβης, καὶ ξένος τοῦ πέριξ μικροπράγμων κόσμου καὶ τῶν ὑλιστικῶν τάσεων τῆς ἐποχῆς συνεκεντρώθη εἰς τὰς ἰδίας ἀναμνήσεις καὶ τοὺς ῥεμβασμοὺς ἄλλου κόσμου ἐκλιπόντος ἢ ἀγνώστου, ὃν ἀπινδαλμάτιζεν ὑπὸ τὰ βεβαρημένα ὄμματα τοῦ κεκμηκότος ἀοιδοῦ ἢ πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἀχιλλέως του τρυφερὰ στοργὴ καὶ ἡ πρὸς τὸ ἀρχαῖον

ἐθνικὸν μεγαλεῖον ἔνθεος αὐτοῦ λατρεῖα. Οὕτω δ' ἐν τῇ διπλῇ ταύτῃ ἀγάπῃ, δι' ἧς ἔξῃ ἀκόμη, διήρχετο ξένος ὥσει ἀπιθανότης ἐν μέσῳ ἡμῶν, μὲ τὴν λευκὴν του φουστανέλλαν, τὸ εὐθυτενὲς ἀνάστημα καὶ τὸ εὐρύ του μέτωπον, οἷοναί ζωντανὴ ἔτι εἰκὼν τῆς γενεᾶς τοῦ 1821, ἧς διέει οὕς μόνος ἴσως τὰς ιδέας, τὰ αἰσθήματα, τὸ ἦθος, τὸ ἔνδυμα καὶ τὴν πρὸς τὰ πάτρια πίστιν, ὑπνοβάτης ἄλλου κόσμου ὄνειροπολῶν τὸ ἀρχαῖον μεγαλεῖον, ἤλεκτριζόμενος δὲ μόνον ὁσάκις θιγέται ἀθάνατον ἢ ἡχώ τις ἐκ τοῦ Μεσολογίου καὶ τῆς Γραβιᾶς ἐκλήγει τὸ οὖς αὐτοῦ. Καὶ ἡδύνατό τις νὰ εἴπῃ περὶ τοῦ Γεωργίου τοὺς ἀμιμήτους ἐκείνους στίχους, οὓς ἐκαλλιτέχνησεν ὁ ἀγαπητός του Ἀχιλλεὺς ἐν τῷ Ἀγνώστῳ.

Δὲν ἔζη· ὄνειρεύετο· βεβωδῶς ἐκλανᾶτο,
Ἀπεκοιμήθη· εἰς τὴν Ἑδέμ κ' ἠγέρεθ' εἰδὼ κάτω·

Τελευταῖον, κουρασθεὶς ἐκ τῆς ἀδρανοῦς καὶ φθισικῆς πολιτικῆς, δι' ἣν κατέρρεε τὸ οἰκοδόμημα τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἐθνικῶν πόθων, εἶχεν ἀποσυρθεὶ ἐν τῷ βάθει τῆς περὶ αὐτὸν οἰκογενειακῆς γαλήνης καὶ ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ ὁμηρικοῦ κόσμου, ζητῶν νὰ ἐπανεύρῃ εἰς τὰ ἀθάνατα ἔπη τοῦ τυφλοῦ ἄοιδου τὴν ἐκπνεύσασαν γενεὰν τῶν ἡρώων τοῦ 1821. Εὗρε δ' αὐτὸν ὁ θάνατος καθ' ὃν ἀκριβῶς χρόνον μετὰ τοῦ Ἀχιλλέως του ἐμελέτα τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου φιλοτεχνῶν εἰς ὠραίους στίχους τὰς καλλονὰς καὶ τὸ ὕψος αὐτῶν, ὡς ἤλπιζε νὰ καταστήσῃ οὕτω προσιτὰς εἰς τὸν ἐλληνικὸν λαόν.

Διὰ τῶν ὀλίγων ἐνταῖθα γραμμῶν, ὡς χαράττομεν ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ἡμερολογίῳ μᾶλλον εἰς μνημόσυνον τοῦ πολυκλαύστου Γεωργίου, δὲν ἀξιούμεν ψυχολογικὴν ἀνάλυσιν καὶ εἰδικὴν μελέτην τῆς συμπλοῆς ποιητικῆς αὐτοῦ φύσεως. Περὶ τοῦ Γεωργίου Παράσχου, ὡς ὑποφύτου τῆς νέας ἐλληνικῆς Μούσης ἐκπροσωπήσαντος πιστῶς τὸ μέγα ἐθνικὸν ἰδεῶδες οὐ μόνον ἐν τοῖς μελωδικοῖς ἔπεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς πράξεσι καὶ τοῖς αἰσθήμασι δι' ὅλου τοῦ βίου αὐτοῦ, ἄλλοις ἀλλαχοῦ ἀπόκειται. Τὸ ἐφ' ἡμῖν ἀποτίνοντες φόρον εὐγνωμοσύνης ἐχαράξαμεν ἀσθενῇ ᾧδε σκιαγράφῃσιν, πενθοῦντες εἰλικρινῶς τὴν ἀπώλειαν τόσῳ πολυτίμου ὄσῳ καὶ σπανίῳ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἀνδρός.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΗΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ σκληρὸς θάνατος τοῦ ἁοιδίμου Γεωργίου Ζηνοπούλου, ὃν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Μαΐου πενθεῖ ἡ πατρίς, δύνανταί τις ἀληθῶς εἰπεῖν ὅτι κατέλιπε κενὸν μέγα καὶ δυσανᾶπλήρωτον. Διότι ὁ Ζηνοπούλος ὑπῆρξε διακεκριμένη πρᾶγματι προσωπικότης ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ, κεκτημένη ἴδιον τύπον ἐπὶ τῶν σκέψεων, τῶν λόγων, τῆς δράσεως, τῶν ἔργων, τόσῳ μᾶλλον

υπερέχουσιν καὶ ἐπιβάλλουσα, ἐάν τις λάθῃ ὑπ' ὅψιν ὅτι οἱ ἐπὶ τῆς πολιτείας σκηνῆς εἰσπηδῶντες συνήθως ὡς ἀπὸ μηχανῆς, ὑπὸ τὰς γνωστὰς συνθήκας καὶ τοὺς ἀνεστραμμένους παρ' ἡμῖν ὅρους, εἰσὶν ἀντιγραφὴ καὶ ἀναπαράστασις ἀλλήλων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπουσιωδῶς παραλλάσσουσα. Ἀλλ' ὁ Ζηνόπουλος ἦν ἀνκνιτρήτως ἐκ τῶν σπανίων ἐκείνων ἐνεργητικῶν καὶ ἀκουράστων χαρακτῆρων, οἵτινες ἔχοντες πλήρη συνείδησιν τῆς ἰδίας ἀξίας καὶ ἀσκοῦντες ὑπερβάλλον ἠθικὸν κράτος ἐφ' ἑαυτῶν, τὴν μυστηριώδη δηλονότι ἐκείνην δύναμιν, ἐξ ἧς προέρχονται τὰ ἔκτακτα φαινόμενα τοῦ ἠθικοῦ κόσμου, δὲν ἀπεκδέχονται τὴν ἐξ αὐτομάτου δημιουργίαν κοινωνικῆς θέσεως ἐκ συνδυασμῶν ἀλλοκότων τῆς τύχης καὶ τῆς ἐξαρτήσεως τῶν περὶ αὐτοὺς πραγμάτων, ἀλλὰ δημιουργοῦσι καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτὴν ἐν τῇ κοινῇ συνείδησει. Ἀληθῶς δὲ ἡ μελέτη τοῦ βίου τοῦ Ζηνοπούλου ἐπιμαρτυρεῖ τὸ ἠθικὸν τοῦτο φαινόμενον, τόσῳ ἀτυχῶς σπάνιον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν καθ' ἡμᾶς πολιτευτῶν.

Ὁ Γεώργιος Ζηνόπουλος, ἐκ τῆς εὐάνδρου Εὐρυτανίας ὁρμώμενος, σπουδαστὴς ἔτι ὡν ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας, εἶχε νὰ παλαίσῃ αὐτόχρημα κατὰ τῆς ζωῆς, ὑπὸ ὅρους ἡκίστα εὐνοϊκοὺς ἐμφανιζομένης. Ὅσοι ἐγνώρισαν μείρακα ἔτι τὸν Ζηνόπουλον, μὲ τὴν θαυμασίαν ἐκείνην ἀντίληψιν καὶ τὰ ἐξαστράπτοντα ὅμματά, μὲ τὸ ἀνήσυχον ἐκεῖνο πνεῦμα, δι' οὗ παρετήρει καὶ ἀνέλυε καὶ συνεδύαζε καὶ ἀεμόρφωνε τὰ πράγματα ἐνωρὶς ἀκόμη, πρὸ οὐδενὸς κωλύματος ὑποχωροῦντα καὶ καρτερικῶς διασπῶντα τὰς περὶ αὐτὸν ἀλλεπαλλήλους ἀντιδράσεις, δύνανται νὰ μαρτυρήσωσι περὶ τῆς πρώτου ἐντάσεως τῶν διανοητικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων τοῦ Ζηνοπούλου, ἀναπτυσσομένων κατ' ἀντίστροφον λόγον πρὸς τὴν δυσμένειαν τῶν περιστάσεων. Τὴν ὑψίστην ψυχολογικὴν ἀλήθειαν τοῦ Ἐπικτήτου ἀποφνημαμένου: τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν τὰ δ' οὐκ ἐφ' ἡμῖν, ἠδύνατό τις νὰ εὕρῃ ἐνσαρκουμένην ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ζηνοπούλου, δυνηθέντος νὰ ὑποτάξῃ, ὡς εἶπεῖν, τὰς ἐναντιότητάς τῆς τύχης ὑπὸ τὸ κράτος συνεχοῦς, ἀδιαπτώτου βουλήσεως. Συνδυάζων σπάνιον ἀπὸ φύσεως νοημοσύνην πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς μελέτης καὶ τῆς πείρας παρὰτήρησιν, βαθμηδὸν μορφουμένην μέχρι καταπληκτικῆς ἀναλυτικότητος, ἐχάραξεν ἰδίαν ὁδόν, ἣν ἠκολούθησεν ἀπρεγκλίτως μέχρι τέλους τοῦ βίου αὐτοῦ. Αὐτὸ τοῦτο τὸ γεγονός, ὅτι ἀπὸ τῶν πρώτων βαθμίδων τῆς ἱεραρχικῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ κλίμακος ἠδυνήθη νὰ ἀνέλθῃ εἰς περιωπὴν σημαίνουσαν χωρὶς ποτε νὰ θυσιάσῃ τὰς ἰδίας παποιθήσεις, τὰς ἀρχάς, τὸ φρόνημα καὶ τὴν φιλοτιμίαν, ἀρκεῖ νὰ χαρακτηρίσῃ τὸν Ζηνόπουλον.

Νεαρώτατος ἔτι, μήπω εἰκοσάετης, ἠναγκάσθη πρὸς συμπλήρωσιν τῶν πανεπιστημιακῶν αὐτοῦ σπουδῶν νὰ δεχθῇ γραφικὴν ὑπηρεσίαν ἐν τῇ Διευ.

θύνει τῆς Διοικητικῆς Ἀστυνομίας ὑπὸ τὸν μακαρίτην Τισσαμενόν, ὃν ἠκολούθησε κατὰ τὴν ἐν Ἠπείρῳ ἐπανάστασιν τοῦ 1855, καὶ ὅστις διαγνοὺς τὴν ἐξειδικασμένην ἱκανότητα τοῦ Ζηνοπούλου ἐπανελθὼν εἶχε συστήσει αὐτὸν εἰς τὴν πεφωτισμένην ἐκτίμησιν τοῦ ἁοιδίμου Μαυροκορδάτου, σχηματίσαντος κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο Κυβέρνησιν καὶ ἐμπιστευθέντος αὐτῷ τὴν θέσιν τοῦ ἰδιαιτέρου γραμματέως. Ἐκτοτε παραμείνας ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν, ἀνῆλθε διὰ τῆς ἰδίας ἀξίας μίαν πρὸς μίαν τὰς βαθμίδας αὐτῆς, ἀγαπώμενος καὶ ἐκτιμώμενος ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς ὑπουργῶν, ὧν ἀπετέλει ἀναπόσπαστον βοήθημα ἐν τῇ πολυπλόκῳ ὅσον καὶ ἐπιμόχθῳ ταύτῃ ὑπηρεσίᾳ, ἧς ἀνεδείχθη ἀπαράμιλλος εἰδικότης. Καταπληκτικὴ ἦν ἡ ταχύτης καὶ ἡ εὐχέρεια μεθ' ἧς διεξήγε τὴν ἐργασίαν ταύτην μέχρι βαθεῖς νυκτὸς κύπτων ἐπὶ σωροῦ ἐγγράφων, μὴ ἀρκούμενος εἰς τὴν τυπικὴν συνήθη ἐνέργειαν αὐτῶν, ἀλλὰ μελετῶν καὶ παράγων καὶ καινοτομῶν ἐπὶ παντὸς ζητήματος ἀναγομένου ἰδίως εἰς τὴν δημοσίαν οἰκονομίαν, πλεῖστα ὑποδείξας μέτρα πρακτικώτατα πρὸς βελτίωσιν τοῦ παρ' ἡμῖν συστήματος τῶν φυλακῶν καὶ ἀνίπτυξιν τῶν δημοσίων ἔργων καὶ τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας. Καίπερ δὲ πολυσάχολος ἐν τῇ δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ, οὐχ ἥττον δὲν ἔπαυεν ἀδιαλείπτως ἀσχολούμενος καὶ ἰδίᾳ εἰς σχετικὰς τῶν κλάδων τούτων μελέτας, ὥς συνεπλήρωσε μεταθὰς ἐπὶ τούτῳ εἰς τὴν Ἑσπερίαν μεθ' ὅλην τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν ὕλικῶν μέσων

Τὰ αὐτὰ πλεονεκτήματα ἀνέδειξεν ὁ Ζηνόπουλος καὶ ὅταν πραγματωθείσης τῆς ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος, εἶχεν ἀποσταλῆ μετὰ τοῦ ἁοιδίμου Θρ. Ζαήμη πρὶς ἐγκατάστασιν τῶν νέων αὐτόθι ἀρχῶν. Ὡς ἀνώτερος ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν εἶχεν ἀσχοληθῇ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ τέως πρωθυπουργοῦ κ. Θ. Δελγυάννη περὶ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἐλληνικῆς νομοθεσίας, ἥτις διὰ τὸ εὐμεθοδὸν καὶ τὴν ὀργανικὴν τῆς ὕλης κατὰταξιν ἀποβαίνει πολὺτιμον ἐρόδιον εἰς τοὺς περὶ τὴν μελέτην αὐτῆς ἐγκύπτοντας. Ὡς πολιτικὸς δὲ φίλος τοῦ Κουμουνδούρου μεθ' οὗ δι' ἀμοιβαίων δεσμῶν ὑπολήψεως συνεδέετο, ἀνεδείχθη πρακτικώτατος νοῦς, γενόμενος ὁ δεξιὸς βραχίον αὐτοῦ ἐν τῷ πολυδαίδαλῳ ἔργῳ τῆς διοικήσεως, ἧς ὁ Ζηνόπουλος ἦν ἡ ψυχὴ καὶ ἡ δύναμις. Πλὴν τῆς θέσεως τοῦ Γεν. Γραμματέως ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἑσωτερικῶν εἶχε δεχθῇ καὶ τὴν τοῦ νομάρχου Κυκλάδων πρὶν ἢ ἐπιδοθῇ εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον, ἐν ᾗ κατέλιπε, μνημεῖα τῶν περὶ διοικήσεως πρακτικῶν αὐτοῦ σκέψεων, περισπούδαστα ἔγγραφα κατὰ τὴν μετὰ τοῦ ὑπουργείου διαμειθεῖσιν ἐπὶ πολλῶν σχετικῶν ζητημάτων ἀλληλογραφίαν.

Ὁ Ζηνόπουλος συναισθανόμενος τὴν ἐαυτοῦ χρησιμότητα καὶ ἀνεξάντλητους δυνάμεις ὅπως ἐπιδοθῇ εὐρύτερον εἰς τὰ πράγματα τῆς πολιτείας,

ἐνεκολπώθη ἀπὸ τοῦ 1875 ὀριστικῶς τὸ πολιτικὸν στάδιον, ἐκλεχθεὶς ἀντι-
πρόσωπος τῆς προσφιλοῦς του Εὐρυτανίας καὶ καταλαθὼν εὐθὺς ἔγκριστον
θέσιν ἐν τῷ ἐλληνικῷ κοινοβουλίῳ. Κάτοχος τῶν λεπτομερειῶν τῆς ἐλληνι-
κῆς νομοθεσίας οὐ μόνον ἐν τῇ κατ' ἰδίαν μελέτῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐφαρ-
μογῇ αὐτῆς, ἣν ἀνέπτυξεν ἐν τῇ διοικητικῇ αὐτοῦ ἐνεργείᾳ, ὅσον ἴσως
οὐδεὶς ἕτερος πρὸ καὶ μετ' αὐτόν, ἐγκρατὴς τῶν κοινοβουλευτικῶν θεσμῶν
καὶ τῶν εὐρυτέρων πολιτικῶν καὶ διπλωματικῶν μελετῶν, περὶ ὧν ἀπὸ
πολλοῦ ἡσχολεῖτο, πεπροικισμένος διὰ λεπτῆς ἀντιλήψεως καὶ εὐφραδειας
ἀσυνήθους, διαπνεόμενος δὲ καὶ ἐξ εἰλικρινοῦς πατριωτικοῦ αἰσθήματος
ἠδυνήθη νὰ διακριθῇ ὡς ἐν τῶν ἀρίστων μελῶν τοῦ κοινοβουλίου, ἐν τῇ
αἰθούσῃ τοῦ ὁποῦ ἀντηχεῖ ἔτι ὁ μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του πολιτικὸς λό-
γος, ὁ πλήρης ὕψους ἅμα καὶ πρακτικῆς σημασίας, δι' οὗ προσιωνίζετο προσε-
χὲς ἐνεργητικώτερον στάδιον ἐν τῇ πολιτείᾳ. Φύσει προσηνὴς καὶ ἄβρὸς
τοὺς τρόπους ἀνέπτυσσεν ἀπαράμειλλον πειθῶ εἴτε ἐν ταῖς δημοσίαις εἴτε
ἐν ταῖς κατ' ἰδίαν διαλέξεσιν αὐτοῦ, ἐξυψὼν καὶ γενικεύων τὰ ζητήματα
ἐκ τοῦ ταπεινοῦ χρωματισμοῦ, εἰς ὃν ἡ μικρολόγος μικροπολιτικὴ κατεβί-
βαζεν αὐτὰ, διὰ τοῦ μεταρρυθμιστικοῦ πνεύματος, ὅφ' οὗ ἀπὸ πεποιθήσεως
καὶ οὐχὶ ἐκ ματαιόφρονος ἐπιδείξεως ἠλαύνετο.

Ἀτυχῶς ὅμως ὅλη ἐκείνη ἡ φωτοβόλος διάνοις, ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ εὐγενεῖς
παλμοὶ τῆς μεγάλης καρδίας ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ μεγαλείου, ὅλη ἐκείνη ἡ
σαγηνευτικὴ δύναμις τῶν ἀψευδῶν χειλέων ἔσθεσε καὶ ἐνεκρώθη διὰ μιᾶς,
ὡς χορδαὶ τόξου ὑπὲρ τὸ δέον ἐνταθεῖσαι. Καὶ εὗρεν ὁ θάνατος νὰ πλήξῃ
τὰ στήθη ἐκεῖνα τὰ πλήρη σθένους καὶ ζωῆς ἐν ᾗ ἀκριθῶς ἐποχῇ ἡ Ἑλλάς,
ὑποστᾶσα τὸ μορτύριον τῶν τελευταίων πικρῶν δοκιμασιῶν, εἶχεν ἀνάγκην
νέας πολιτικῆς ζωῆς, ὑπὲρ ἧς ὁ αἰδιδίμος Ζηνόπουλος ἦτο γλυκεῖα ἅμα ἐγ-
γύησις καὶ παρρησία.

Χ. ΤΥΠΑΛΔΟΣ ΠΡΕΤΕΝΤΕΡΗΣ

Γόνος ἐπισήμου ἱστορικοῦ οἴκου ἐκ τῆς εὐάνδρου Κεφαλληνίας ὁ Χαρά-
λαμπος Τυπάλδος Πρετεντέρης εἶδε τὸ φῶς ἐν Ληξουρίῳ τῷ 1818, ἐξεπαι-
δεύθη δὲ κατ' ἀρχὰς ἐν Ἐπτανήσῳ καὶ ἐν Ἀθήναις ἐπιδοθεὶς μετὰ ζήλου
εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἱερωτάτης τέχνης τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἣν διεπέρανεν ἐπὶ
ὀκταετίαν ὅλην ἐν Παρισίοις μετὰ τηλικούτου θρησκευτικοῦ ἔρωτος, ὥστε
ἔκτοτε εἶχεν ἐπισπάσει τὴν ὑπόληψιν τῶν διακεκριμένων αὐτοῦ καθηγητῶν
καὶ ἰδίως τοῦ ἐξόχου τότε κλινικοῦ Boulliaud, οὗ ἐπὶ μακρότερον ἡκροά-
σθη. Ἐπανακάμψας εἰς τὴν γενέθλιον τῷ 1849 προσήνεγκεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς

τὰς πολυτίμους αὐτοῦ ὑπηρεσίας ἅμα ὡς ἐνέσκηψεν αὐτόθι τὸ ἐπόμενον ἔτος ἡ βροτολοιγὸς χολερικὴ ἐπιδημία, σπανίαν ἐπιδειξάμενος ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν ἀγαθοεργὸν ἐνάσκησιν τῶν ὑψίστων καθηκόντων αὐτοῦ, οὐ μόνον παρέχων θαυσιλῶς πᾶσαν συνδρομὴν εἰς τοὺς πάσχοντας ἀλλὰ καὶ τὴν νόσον μετ' ἐπιμονῆς σπουδάζων καὶ διερευνῶν καὶ τότε καὶ μετέπειτα ὅταν ἐξεργάγῃ αὐθις ἐν Κερκύρᾳ, περὶ ὧν ἐν ὥραις ἀνέσεως συνέγραψεν ἐν ἰδίῳ ὑπομνημονεύμασι τὰ ἐπιστημονικὰ αὐτοῦ πορίσματα. Ἀπὸ τοῦ 1851 διορισθεὶς καθηγητὴς ἐν τῇ Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ ἐδίδαξε μέχρι τῆς ἀφομοιώσεως τῆς Ἑπτανήσου, ὅτε ἐδόθη αὐτῷ ἡ ἔδρα τῆς καθηγησίας ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, οὗ διετέλεσε μέχρις ἐσχάτων ἐπιφανὴς ἱεροφάντης μυήσας μυριάδας ἑλλήνων ἱατρῶν τῆς θείας τοῦ Ἱπποκράτους τέχνης, εἰς ἣν ἐνεθάρρυνε καὶ προσήλου αὐτοὺς διὰ μελιχίου συμπεριφορᾶς καὶ παρηγόρων λέξεων. Καρποὶ τῆς τριακονταπενταετοῦς αὐτοῦ διδασκαλίας ὑπῆρξαν πλείους κατὰ καιροὺς ἐπιστημονικαὶ πραγματεῖαι, δι' ὧν ἐξετιμῆθη τὰ μάλιστα ἐν Εὐρώπῃ ὑπὸ ἐξόχων ἱατρῶν, ἐκλεχθεὶς μέλος ἀντεπιστέλλον πολλῶν ἐπιστημονικῶν σωματείων καὶ Ἀκαδημιῶν ὡς τῆς Πετροπόλεως, Νεαπόλεως, Τουρίνου, Μαδρίτης. Μικρὸν δὲ πρὸ τοῦ θανάτου εἶχε καταλεχθῇ ἐν τοῖς ὑποψηφίοις τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας διὰ τὴν ἔδραν μέλους ἀντεπιστέλλοντος.

Ἐν τῇ Ἰονίῳ Βουλῇ παρέστη ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς ἰδίας αὐτοῦ πατρίδος Κεφαλληνίας, σπουδίας δ' ὑπηρεσίας προσήνεγκεν ὡς διευθυντὴς τοῦ νοσοκομείου τῶν χολεριῶντων ἐν Κερκύρᾳ. Παρηκολούθησε μετ' ἐπιστημονικῆς ἐφέσεως φιλελεύθου τὰς κατὰ τὰ ἔτη 1868—1869 ἐνσκηψάσας ἐπιδημίας ἐγκεφαλονωτικίας μηνιγγίτιδος καὶ ἐξανθηματικοῦ τύφου, περὶ ὧν περισπουδάζουσας ἐξεπόνησε μονογραφίας. Ὑπῆρξε πρωτοβουλία καὶ πραγματώσει ὁ ἰδρυτὴς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, τοῦ τόσον ἐθωφελοῦς τούτου σώματος, ὑπέικων εἰς τὸ εὐγενὲς αἶσθημα τῆς φιλάνθρωπίας, ἥτις ἦν τὸ ἰδιάζον γνώρισμα τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Χ. Τυπάλδου Πρετεντέρη, διότι ἡ πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς πάσχοντας ἱατρικὴ οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὕλική πολλάκις βοήθεια ἦν μία τῶν ὡραιότερων αὐτοῦ ἀπολαύσεων ἐν τῷ βίῳ. Ὡς ἀρχίατρος τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ἀπήλαυν ἀμερίστου ἀγάπης καὶ ἐμπιστοσύνης, ἰδιαζόντως δ' ἐτιμᾶτο ὑπὸ τῆς ἡμετέρας βασιλείας, ἥτις ἔχυσε πικρὰ δάκρυα εἰς λικρινοῦς πόνου ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός. Τὴν προτεραιάν τοῦ θανάτου του εἶχεν ἀπονεμηθῇ αὐτῷ τὸ παράσημον τῶν Ταξιάρχων τοῦ Σωτῆρος εἶχε δὲ λάβει καὶ ἕτερα ξένων Κρατῶν, ἐν οἷς καὶ τὸν Μεγαλόσταυρον τῆς Ἀγίας Ἀννης τῆς Ῥωσσίας. Ἀλλ' ὁ μᾶλλον ἐπίφθονος τίτλος ὃν θήσκειν ἔφερεν, ἦν ἡ βαθεῖα ὑπόληψις τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, ὑπὲρ ἧς ἀκραιβῶς εἰργάσθη.

Πάσχων ἐξ ἀνιάτου νοσήματος ὑπέστη καρτερικῶς τὸν θάνατον, ὃν προη-

σθάνθη καὶ προεῖπεν εἰς τοὺς οἰκειότερους αὐτῷ. τὴν νύκτα τῆς 29^{ης} πρὸς τὴν 30^{ην} Δεκεμβρίου 1885.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΟΥΝΤΟΥΡΗΣ

Ὁ Δημήτριος Μπουντούρης ἀνήκει εἰς μίαν τῶν μᾶλλον ἐπιφανῶν οἰκογενειῶν τῆς Ὑδρας. Παιδίον ἔτι ἐστάλη ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εἰς τὴν Εὐρώπην πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐκ τῆς ἐκραγείσης ἐπαναστάσεως κινδύνων καὶ ταλαιπωριῶν, διήνυσε δὲ τὰς πρώτας αὐτοῦ ἐγκυκλίους σπουδὰς μάλα ἐπιτυχῶς εἰς τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ Λύκειον τοῦ Eton. Κατὰ προτροπὴν τοῦ ἀοιδίμου Καποδιστριαίου, ὅστις κατερχόμενος εἰς Ἑλλάδα εἶχε διέλθει ἐκ Λονδίνου, μετέβη ὁ Μπουντούρης εἰς Γενεύην πρὸς συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν, καθ' ἃς διεκρίθη ἀναπτύξας ἀπαρμύλλως τὰ πνευματικὰ αὐτοῦ χαρίσματα, μεθ' ὃ ἐν ἡλικίᾳ δεκακοτῶ ἐτῶν διωρίσθη γραμματεὺς τῆς ἐν Μονάχῳ ἐλληνικῆς πρεσβείας ὑπὸ τὸν Ἀλέξανδρον Μαροκορδάτον πρεσβευτὴν ἐν ἔτει 1833. Ἐκτοτε ἐπιδοθεὶς εἰς τὸ τῆς διπλωματίας στάδιον διέπρεψεν καὶ ἐθαυμάσθη ἐν μέγῳ ἐπισήμων διπλωματικῶν κύκλων πολλαχοῦ τῆς ἀλλοδαπῆς διὰ τε τὸ ἀστραπηθόλον πνεῦμα, τὴν γνῶσιν ξένων γλωσσῶν καὶ τὴν οἰκὴν εὐρυμύθειαν, ἰδίᾳ δὲ διὰ τὴν ἀριστοκρατικὴν λεπτότητα τῶν τρόπων καὶ τῶν ἔξεων αὐτοῦ Ἐνεργῶς μετέσχε καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς πολιτικοῦ σταδίου συμπράξας, ἐντὸς τῶν ὄρων τῆς εὐπρεπείας καὶ τῆς νομιμοφροσύνης, εἰς τὴν κατὰ τοῦ Ὁθωνος ἀντιπολίτευσιν διὰ τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὑπερόχου θέσεως καὶ τῆς ἐξόχου προσωπικότητος, ἐλαυνόμενος ἐξ ἀκριφῶν πολιτικῶν πεποιθήσεων, ἅτε ὁπαδὸς τῆς ἐν τῇ χώρᾳ ἐπιδρώσης τότε ἀγγλικῆς πολιτικῆς. Διετέλεσε πληρεξούσιος τῆς Ὑδρας κατὰ τὰς δύο ἐθνικὰς συνελεύσεις, πρόεδρος τῆς Βουλῆς πρὸ τῆς Μεταπολιτεύσεως, εἶτα δ' ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν.

Ἐσχάτως, μετὰ τὴν ἄλλοτε πλουσιοπύχρον ἐλευθεριότητα εἰς βίον πολυτελῆ ὡς ἐκ τῆς ἀνατραφῆς καὶ τῆς ὑπερόχου θέσεως, περιῆλθεν εἰς ἔνδειαν, ἥτις κατέστησε πικρὰς τὰς ἡμέρας τοῦ γήρατος, ἀπολέσας σχεδὸν καὶ τὴν ὄρασιν ἐκ τῶν ἥκιστα ἀνεκτῶν δυσχερειῶν. Ἀλλ' οὐχ ἥττον τὸν γηραιὸν πρεσβύτην, ὃν ἐλησμόνησεν ἡ ματchioδοξία τοῦ κόσμου ἅμα ὡς ἡ τύχη ἠδέικησεν αὐτόν, οὐδέποτε ἐγκυτέλιπεν ἡ ραιδρότης τοῦ πνεύματος καὶ ἡ ἐτοιμότης περὶ τὴν χαριτολογίαν καὶ τὰς ποικίλας αὐτοῦ γνώσεις, ὑπομνησκούσα τὸν ἄλλοτε ἐξάριτον εὐπατρίδην τῆς Ὑδρας.

Ἐτελεύτησεν ἐν ἡλικίᾳ ἑβδομήκοντα ἐτῶν ἐν Πόρῳ, ἐνθ' ἐπ' ἐσχάτῳ ἠρύχχεν ἰδιωτεύων ὁ τοσοῦτον συμπαθὴς ἀλλ' ἀτυχῆς Δ. Μπουντούρης.